HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

28 iunie 2007 *

În cauza C-1/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Finanzgericht Hamburg (Germania), prin decizia din 15 decembrie 2005, primită de Curte la 3 ianuarie 2006, în procedura

Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH

împotriva

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas, președinte de cameră, domnii J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh (raportor) și doamna P. Lindh, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: doamna V. Trstenjak,
grefier: domnul J. Swedenborg, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 noiembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH, de domnul K. Landry, Rechtsanwalt;

— pentru Hauptzollamt Hamburg-Jonas, de doamna S. Plenter, în calitate de agent;

— pentru guvernul elen, de domnul I. Chalkias și de doamna S. Papaioannou, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul F. Erlbacher, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 martie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul (CEE) nr. 3665/87 al Comisiei din 27 noiembrie 1987 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 351, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2955/94 al Comisiei din 5 decembrie 1994 (JO L 312, p. 5, denumit în continuare „Regulamentul nr. 3665/87").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH (denumită în continuare „Bonn Fleisch"), pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg-Jonas (Biroul vamal principal din Hamburg-Jonas, denumit în continuare „Hauptzollamt"), pe de altă parte, cu privire la rambursarea restituirilor la export impusă de acesta din urmă.

Cadrul juridic

Normele comunitare

Regulamentul nr. 3566/92

3 Potrivit articolului 2 din Regulamentul (CEE) nr. 3566/92 al Comisiei din 8 decembrie 1992 privind documentele ce trebuie utilizate în vederea aplicării măsurilor comunitare ce presupun verificarea utilizării și/sau a destinației mărfurilor (JO L 362, p. 11):

„În cazul în care aplicarea unei măsuri comunitare adoptate în domeniul importului sau exportului de mărfuri sau al circulației mărfurilor în interiorul Comunității este condiționată de dovada faptului că mărfurile ce fac obiectul acestor operațiuni au obținut utilizarea și/sau destinația prevăzute de această măsură, dovada respectivă se face prin prezentarea unui exemplar al documentului de control T5. [...]" [traducere neoficială]

Regulamentul nr. 3665/87

4 Rezultă din cel de al patruzeci și nouălea considerent al Regulamentului nr. 3665/87 (cel de al cincizecilea considerent în versiunea germană):

„întrucât, din motive care scapă de sub controlul exportatorului, se poate întâmpla ca documentul de control să nu poată fi prezentat, deși produsul a părăsit teritoriul vamal al Comunității sau a ajuns la o anumită destinație; întrucât o asemenea situație poate stânjeni schimburile comerciale; întrucât în asemenea situații trebuie să fie recunoscute ca fiind echivalente alte documente". [traducere neoficială]

5 Articolul 3 alineatul (5) din Regulamentul nr. 3665/87 cuprinde următoarele prevederi:

„Documentul utilizat pentru ca operațiunea de export să aibă dreptul la o restituire trebuie să includă toate informațiile necesare pentru calcularea restituirii și în special:

(a) o descriere a produselor în conformitate cu nomenclatura pentru restituiri;

(b) greutatea netă a produselor sau, unde este cazul, cantitatea exprimată în unități de măsură folosite la calcularea restituirii;

(c) în cazul în care este necesară pentru calcularea restituirii, compoziția produselor în cauză sau o referire la aceasta.

În cazul în care documentul avut în vedere de prezentul alineat este declarația de export, și aceasta trebuie să cuprindă indicațiile de mai sus, precum și mențiunea «cod restituire»." [traducere neoficială]

6 În temeiul articolului 4 alineatul (1) din regulamentul amintit:

„Fără să aducă atingere dispozițiilor articolelor 5 și 16, achitarea restituirii este condiționată de prezentarea dovezii faptului că produsele din declarația acceptată de export au părăsit teritoriul vamal al Comunității în stare nealterată în termen de cel mult 60 de zile de la această acceptare." [traducere neoficială]

7 Articolul 6 din regulamentul amintit precizează că, dacă înainte de a părăsi teritoriul vamal al Comunității, un produs din declarația acceptată de export traversează un alt teritoriu al Comunității decât cel al statului membru pe al cărui teritoriu a fost acceptată declarația respectivă, dovada că produsul a părăsit teritoriului vamal al Comunității se va face cu ajutorul originalului completat corespunzător al documentului de control T5 menționat la articolul 2 din Regulamentul nr. 3566/92.

8 Articolul 18 alineatul (1) din același regulament prevede:

„Dovada finalizării formalităților vamale pentru punerea în consum este furnizată sub forma unuia dintre următoarele documente:

(a) documentul vamal sau o copie sau fotocopie a acestuia; [...]

sau

(b) un certificat de descărcare și punere în consum întocmit de o agenție internațională de supraveghere și control specializată pe plan internațional și care este aprobată de un stat membru. Data și numărul documentului vamal de punere în consum trebuie să fie trecute pe certificatul în cauză

sau

(c) orice alt document vizat de autoritățile vamale ale respectivului stat terț, care cuprinde identificarea produselor și demonstrează că acestea au fost puse în consum în acest stat terț." [traducere neoficială]

9 Articolul 47 din Regulamentul nr. 3665/87 prevede:

„(1) Restituirile se achită doar la depunerea unei cereri speciale de către exportator, de către statul membru pe al cărui teritoriu este acceptată declarația de export.

Cererile de restituire se fac:

(a) în scris, în care sens statele membre pot stabili un formular special sau

(b) prin transmisie computerizată, în conformitate cu normele ce urmează a fi stabilite de autoritățile competente după aprobare de către Comisie.

[...]

(2) Cu excepția cazurilor de forță majoră, documentele legate de achitarea restituirii sau eliberarea garanției trebuie înaintate în decurs de 12 luni de la data la care este acceptată declarația de export.

(3) În cazul în care documentul de control T5 menționat la articolul 6 nu este returnat biroului de plecare sau organismului central în decurs de trei luni de la emitere din motive independente de voința exportatorului, acesta din urmă trebuie să depună o cerere argumentată la agenția competentă prin care să solicite ca alte documente să fie considerate echivalente.

Documentele care se înaintează în sprijinul unor astfel de cereri trebuie să includă:

(a) în cazul în care documentul de control a fost emis ca dovadă a faptului că produsele au părăsit teritoriul vamal al Comunității:

— documentul de transport

și

— un document care atestă că produsul a fost prezentat biroului vamal într-o țară terță sau unul sau mai multe din documentele menționate la articolul 18 alineatele (1), (2) și (4);

[...]

Alineatul (4) se aplică în ceea ce privește prezentarea dovezii echivalente.

(4) În cazul în care, în ciuda acționării cu deplin profesionalism, exportatorul nu a putut să obțină și să înainteze documentele necesare în conformitate cu articolul 18 în termenul stabilit la alineatul (2), i se pot oferi, la cerere, termene suplimentare în care să le prezinte.

(5) Cererile ca alte documente să fie considerate echivalente, prevăzute la alineatul (3), însoțite sau nu de documentele justificative, precum și cererile de acordare a unor termene suplimentare prevăzute la alineatul (4) se depun în termenul stabilit la alineatul (2).

[...]". [traducere neoficială]

Regulamentul (CE) nr. 800/1999

10 Regulamentul nr. 3665/87 a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 102, p. 11, Ediție specială, 03/vol. 27, p. 187). Acesta din urmă a intrat în vigoare la 24 aprilie 1999 și se aplică de la 1 iulie 1999. Cu toate acestea, în temeiul articolului 54 alineatul (1) prima liniuță din Regulamentul nr. 800/1999, Regulamentul nr. 3665/87 continuă să se aplice exporturilor care fac obiectul declarațiilor de export acceptate înainte de 1 iulie 1999.

Reglementarea națională

11 În dreptul german, dispozițiile comunitare referitoare la restituirile la export sunt reluate în cadrul Regulamentului privind restituirile la export (Ausfuhrerstattungsverordnung) din 24 mai 1996 (BGBl. 1996 I, p. 766, denumit în continuare „AEVO").

12 Articolul 3 din AEVO stipulează că se va folosi drept document, în sensul articolului 3 alineatul (5) din Regulamentul nr. 3665/87, documentul administrativ unic stabilit de Ministerul Federal de Finanțe, prevăzut în Jurnalul Oficial al Ministerului Federal de Finanțe (Bundesfinanzverwaltung) ca „declarație de export (fișă adițională) pentru restituirile comunitare la export" (declarație de export în vederea restituirilor).

13 Articolul 4 din AEVO prevede următoarele:

„(1) Confirmarea faptului că lotul de mărfuri a părăsit teritoriul vamal al Comunității (certificat de ieșire a mărfurilor) este indicată de către biroul vamal de ieșire [...] în declarația de export, în vederea achitării restituirilor pentru teritoriul pe care se aplică prezentul regulament.

(2) În cazul loturilor de mărfuri pentru care declarația de export a fost emisă într-un alt stat membru al Uniunii Europene, confirmarea de ieșire este acordată pe documentul de control T5 de către biroul de ieșire competent în domeniul de aplicare al prezentului regulament."

Acțiunea principală și întrebările preliminare

14 În cursul anului 1998, Bonn Fleisch a exportat direct din Germania în Rusia carne de vită după ce aceasta fusese plasată sub regim de antrepozit vamal și a obținut, la cererea sa, achitarea anticipată a restituirilor la export.

15 După ce a prezentat în fața Hauptzollamt din Bremen declarația de export la 8 aprilie 1998, Bonn Fleisch a transmis către Hauptzollamt, la 13 iulie 1998, documentul de transport care cuprinde o confirmare a vămuirii de către gara de plecare cu data de 9 aprilie 1998 și documentul rusesc de import, care indică data de 20 mai 1998 ca moment al punerii în liberă circulație. Bonn Fleisch a solicitat concomitent eliberarea garanțiilor.

16 După ce Hauptzollamt a informat Bonn Fleisch telefonic, la 21 iulie și la 18 noiembrie 1999, despre faptul că nu a primit declarația de export cuprinzând completarea care confirmă exportul, efectuată de biroul de ieșire, acesta a solicitat, prin intermediul a patru decizii emise la 23 iunie 2000, rambursarea restituirilor la export care fuseseră achitate anticipat reclamantei din acțiunea principală, majorate cu 20 %, indicând totodată că reclamanta din acțiunea principală nu făcuse dovada exportului mărfii în afara teritoriului vamal al Comunității în termenul de 60 de zile prevăzut la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 3665/87, prin prezentarea declarației de export care atestă confirmarea exportului.

17 În cadrul procedurii de reclamație prin care urmărea anularea acestor decizii, Bonn Fleisch a invocat în special faptul că declarația de export era transmisă în mod automat pe cale internă de administrația vămilor către Hauptzollamt. Regulamentul nr. 3665/87 nu prevede obligația exportatorului de a remite acestei ultime autorități declarația de export. În orice caz, Bonn Fleisch a făcut referire la o scrisoare a Hauptzollamt din Stralsund, din 2 noiembrie 2000, potrivit căreia copia declarației de export destinate Hauptzollamt fusese expediată de către Zollamt din Mukran.

18 Potrivit informațiilor furnizate Curții în cadrul procedurii orale, această copie a declarației de export a fost transmisă către Hauptzollamt în termenul de 12 luni prevăzut la articolului 47 alineatul (2) din Regulamentul nr. 3665/87. Cu toate acestea, ea nu figurează în dosarul administrativ al autorității amintite întrucât aceasta fie nu a primit-o, fie a pierdut-o.

19 Printr-o scrisoare din 2 noiembrie 2000, Bonn Fleisch a indicat faptul că transmisese către Hauptzollamt, printr-o scrisoare din 13 iulie 1998, așadar în termenul de 12 luni prevăzut la articolului 47 alineatul (2) din Regulamentul nr. 3665/78, documentul de transport și documentul rusesc de import. Aceasta susține că însuși faptul că a prezentat aceste documente constituia, în mod implicit, în ipoteza în care declarația de export nu figurează în dosarul deținut de Haupzollamt, o cerere prin care se urmărește ca documentele să fie apreciate ca făcând dovada exportului mărfurilor în afara teritoriului vamal al Comunității.

20 În cadrul acestei scrisori din 2 noiembrie 2000, Bonn Fleisch a solicitat deopotrivă, în mod expres de data aceasta, ca documentul de transport și documentul rusesc de import pe care le transmisese către Hauptzollamt prin scrisoarea din 13 iulie 1998 să fie recunoscute ca echivalente, în temeiul articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87.

21 Hauptzollamt a respins această cerere ca tardivă prin decizia din 13 decembrie 2001, invocând prevederile articolului 47 alineatul (5) din Regulamentul nr. 3665/87. Acesta a indicat în plus că scrisoarea din partea Bonn Fleisch din 13 iulie 1998 nu putea fi considerată drept o solicitare prin care se urmărea ca documentele transmise să fie recunoscute ca echivalente, pentru motivul că, în acest sens, era necesară o cerere expresă și că Hauptzollamt nu avea dreptul să procedeze din oficiu la recunoașterea acestor documente ca fiind echivalente.

22 Împotriva deciziilor prin care Hauptzollamt a respins reclamația sa, Bonn Fleisch a formulat o acțiune în fața Finanzgericht Hamburg (Tribunalul contenciosului fiscal din Hamburg), la 20 martie 2003.

23 Instanța de trimitere constată că, în cazul în care un produs pentru care a fost acceptată declarația de export traversează un alt teritoriu comunitar decât acela al

statului membru pe teritoriul căruia a fost acceptată această declarație înainte de părăsirea teritoriului vamal al Comunității, articolul 6 din Regulamentul nr. 3665/87 prevede că dovada că acest produs a părăsit teritoriul vamal al Comunității se face prin prezentarea originalului completat în mod legal al documentului de control T5. În schimb, aceasta observă că, în privința unui export direct precum cel în discuție în acțiunea principală, legiuitorul nu a reglementat modalitatea în care trebuie făcută dovada exportului mărfurilor în afara teritoriului vamal al Comunității, fiind astfel aplicabil dreptul național, în speță, articolul 4 alineatul (1) din AEVO.

24 Cu privire la acest aspect, instanța de trimitere amintește că, potrivit articolului 49 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul nr. 800/1999, care a înlocuit Regulamentul nr. 3665/87, exportatorul poate să depună la agenția competentă o cerere argumentată prin care să solicite ca alte documente să fie considerate echivalente în cazul în care documentul de control T5 sau, atunci când este cazul, documentul național care dovedește ieșirea de pe teritoriul vamal al Comunității, nu este returnat biroului de plecare sau organismului central în decurs de trei luni de la emitere din motive independente de voința exportatorului. Dat fiind că Regulamentul nr. 800/1999 nu face decât să reformuleze, pentru clarificare, articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87, nu este necesar, în opinia instanței de trimitere, să se acorde importanță împrejurării că această din urmă dispoziție nu menționează decât documentul de control T5, și nu documentul național doveditor al ieșirii produselor de pe teritoriul vamal al Comunității.

25 Instanța de trimitere constată că acțiunea principală este caracterizată prin faptul că, deși declarația de export prevăzută la articolul 4 din Regulamentul nr. 3665/87 nu a fost returnată către Hauptzollamt în termenul de 12 luni prevăzut de articolul 47 alineatul (2) din acest regulament, Bonn Fleisch trimisese totuși către Hauptzollamt în termenul sus-menționat documentul de transport și documentul rusesc de import. Aceste documente constituie dovezi echivalente în sensul articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87. Instanța de trimitere apreciază că, în anumite împrejurări specifice care trebuie precizate, organul administrativ competent poate proceda din oficiu la recunoașterea documentelor ca fiind echivalente. Faptul că, potrivit considerentelor Regulamentului nr. 3665/87,

prevederile articolului 47 alineatul (3) au fost adăugate în interesul exportatorilor, pledează în favoarea acestei interpretări. Refuzul achitării restituirilor sau al eliberării garanțiilor pentru motivul că o simplă formalitate, și anume o solicitare formală de echivalare, nu a fost îndeplinită ar reprezenta un fapt greu compatibil cu obiectivele organizării comune a pieței.

26 În privința problemei de a ști dacă o solicitare de echivalare poate fi introdusă implicit sau ca măsură de precauție, instanța de trimitere recunoaște că obligația de a introduce o cerere expresă facilitează verificarea de către administrația competentă a respectării termenelor. Cu toate acestea, este posibil să se verifice dacă o cerere de echivalare a fost introdusă în termen, chiar dacă aceasta nu a fost introdusă decât în mod implicit sau incidental, întrucât, în mod obligatoriu, exportatorul sesizează, într-un fel sau altul, autoritatea competentă pentru soluționarea cererii sale de echivalare. Unicul aspect relevant este acela de a ști dacă voința exportatorului de a dovedi că marfa a fost exportată în mod regulamentar de pe teritoriul vamal al Comunității reiese în mod vădit din împrejurările specifice diferitelor cazuri particulare avute în vedere.

27 Apreciind că litigiul cu care a fost sesizat ridică probleme de interpretare a dreptului comunitar, Finanzgericht Hamburg a decis să suspende procedura și să adreseze Curții următoarele două întrebări preliminare:

„1) Organismul competent poate și trebuie să recunoască deopotrivă din oficiu anumite acte ca documente echivalente în sensul articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87?

2) O cerere de recunoaștere a unor acte ca documente echivalente în temeiul articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 poate fi introdusă în mod implicit și ca măsură de precauție?"

Cu privire la întrebările preliminare

28 Prin intermediul întrebărilor formulate, ce se cuvine a fi analizate conexat, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export poate sau este obligată să analizeze din oficiu echivalarea documentelor în temeiul articolului 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 și dacă o cerere de echivalare înaintată în temeiul acestei prevederi poate fi formulată în mod implicit.

29 Regulamentul nr. 3665/87, care are drept obiectiv, între altele, combaterea neregularităților și fraudelor constatate în domeniul restituirilor la export, conține norme de fond și de procedură referitoare la obținerea restituirilor la export (a se vedea hotărârea din 11 iulie 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Rec., p. I-6453, punctul 60, și hotărârea din 14 aprilie 2005, Käserei Champignon Hofmeister, C-385/03, Rec., p. I-2997, punctul 26).

30 Regula de fond stipulată la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 3665/87 prevede că achitarea restituirii este condiționată de prezentarea dovezii faptului că produsele din declarația acceptată de export au părăsit teritoriul vamal al Comunității în termen de cel mult 60 de zile de la această acceptare. În lipsa acestei dovezi, restituirea nu se achită.

31 Articolul 47 din Regulamentul nr. 3665/87, cuprins în titlul 4, denumit „Procedura de achitare a restituirii", enumeră normele de procedură pe care exportatorul trebuie să le respecte pentru a obține achitarea restituirii.

32 Alineatul (3) al acestei prevederi statuează că, în cazul în care documentul de control T5 menționat la articolul 6 din același regulament nu este returnat biroului de plecare sau organismului central în decurs de trei luni de la emitere din motive independente de voința exportatorului, acesta poate sesiza organismul competent cu o cerere argumentată de echivalare. Prin această cerere, exportatorul prezintă dovezi echivalente prin care se stabilește că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal comunitar, așa cum impune articolul 4 din Regulamentul nr. 3665/87.

33 Totuși, din cuprinsul articolului 6 din Regulamentul nr. 3665/87, la care face referire articolul 47 alineatul (3) din același regulament, rezultă că dovada faptului că produsul a părăsit teritoriul vamal al Comunității se face prin emiterea unui document de control T5 numai pentru produsul care, înainte a părăsi teritoriul vamal al Comunității, traversează teritoriul altui stat decât cel al statului membru în care această declarație a fost acceptată.

34 Reiese, prin urmare, că articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 nu se aplică exportului direct de produse, de tipul celui în discuție în acțiunea principală, fapt susținut de altfel și de către Comisie în mod întemeiat. Această prevedere nu privește cererile de echivalare prezentate în urma pierderii documentului național care, în cazul exportului direct, face dovada părăsirii teritoriului vamal al Comunității de către produsele în cauză.

35 Această prevedere din Regulamentul nr. 3665/87 se aplică exclusiv exporturilor indirecte care fac obiectul articolului 6 din același regulament. Regulamentul nr. 800/1999 prevede în mod expres că o cerere de echivalare poate fi formulată în cazul în care documentul de control T5 folosit în cazul exportului indirect sau, după caz, documentul național care face dovada că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal al Comunității în cazul exportului direct nu a fost returnat biroului de plecare sau organismului central în decurs de trei luni, calculate de la data emiterii.

36 Cu toate acestea, regulamentul amintit nu este aplicabil decât începând cu data de 1 iulie 1999, în timp ce articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 continuă să se aplice exporturilor, de tipul celor în discuție în acțiunea principală, cu privire la care declarațiile de export au fost acceptate înainte de această dată.

37 În lipsa unei reglementări comunitare care să precizeze, pentru exporturile directe, care este documentul pe care exportatorul este obligat să îl prezinte pentru a dovedi faptul că produsele din declarația de export acceptată au părăsit teritoriul vamal al Comunității în stare nealterată, statelor membre le revine obligația de a stabili ce document trebuie să prezinte exportatorul în sprijinul cererii de achitare a restituirii.

38 Rezultă din dosarul înaintat Curții că, în dreptul german, potrivit articolului 4 alineatul (1) din AEVO, confirmarea faptului că lotul de mărfuri a părăsit teritoriul vamal al Comunității este indicată de către biroul vamal de ieșire în declarația de export în vederea restituirilor pentru teritoriul pe care se aplică regulamentul amintit.

39 Potrivit informațiilor de care dispune Curtea, această reglementare nu prevede, cel puțin nu în mod expres, posibilitatea ca exportatorul să prezinte dovezi echivalente pentru a obține achitarea restituirii.

40 Cu toate acestea, cerința bunei funcționări a sistemului comunitar de achitare a restituirilor nu ar putea permite statelor membre să aducă atingere nici obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 3665/87, nici principiilor dreptului comunitar, în special principiului proporționalității.

41 Dacă, în cazul exportului direct, în lipsa unor norme comunitare în materie, normele de procedură care urmăresc să asigure garantarea drepturilor conferite justițiabililor de dreptul comunitar rezultă din ordinea juridică internă a statelor membre, în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă, ele nu trebuie totuși să fie mai puțin favorabile decât cele care rezultă din situații similare de natură internă (principiul echivalenței), nici să facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică comunitară (principiul eficienței) (a se vedea în special hotărârea din 14 decembrie 1995, Van Schijndel și van Veen, C-430/93 și C-431/93, Rec., p. I-4705, punctul 17, și hotărârea din 7 septembrie 2006, Marrosu și Sardino, C-53/04, Rec., p. I-7213, punctul 52).

42 În aceste condiții, autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export, sesizată cu soluționarea unei cauze precum cea din acțiunea principală, în care nu poate fi prezentat, pentru motive independente de voința exportatorului, un document național care să ateste că produsele respective au părăsit teritoriul vamal al Comunității, trebuie totuși să evalueze din oficiu dacă informațiile sau documentele furnizate de exportator sunt suficiente, potrivit literei, spiritului și obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 3665/87.

43 În ceea ce privește obiectivele regulamentului menționat mai sus, astfel cum rezultă din cel de al patruzeci și nouălea considerent (cel de al cincizecilea considerent în versiunea germană), precum și din articolului 47 alineatul (3), este evident faptul că legiuitorul comunitar a dorit să prevadă, în anumite circumstanțe, posibilitatea ca exportatorul să probeze faptul că produsele au ieșit de pe teritoriul vamal al Comunității prin dovezi echivalente.

44 Prevăzând o anumită flexibilitate a normelor procedurale aplicabile prezentării dovezilor pe care exportatorul trebuie să le aducă pentru a obține achitarea restituirii, Regulamentul nr. 3665/87 ia în considerare faptul că exportatorii riscă să întâmpine dificultăți în obținerea documentelor vamale din partea autorităților competente, asupra cărora nu dispun de niciun mijloc de constrângere (a se vedea în

acest sens hotărârea din 19 iunie 2003, Eribrand, C-467/01, Rec., p. I-6471, punctul 41), precum și faptul că uneori pierderea sau dispariția acestor documente, solicitate de regulamentul amintit ca o condiție pentru a putea beneficia de restituire, sunt imputabile autorităților respective.

45 Este evident, astfel cum rezultă de la punctul 18 al prezentei hotărâri, că pierderea sau dispariția declarației de export cerute de legislația germană pentru a se atesta că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal al Comunității nu sunt imputabile societății Bonn Fleisch.

46 Rezultă de asemenea din litera și spiritul Regulamentului nr. 3665/87 și în special din dispozițiile articolului 47 din același regulament, că acesta urmărește să nu priveze în mod automat exportatorul care a acționat cu deplin profesionalism de restituirile prevăzute de reglementarea comunitară, în condițiile în care acest exportator, în pofida faptului că a depus toate eforturile pe care era obligat să le îndeplinească, se află în imposibilitatea de a prezenta documentele solicitate pentru achitarea restituirilor din cauza pierderii acestor documente din motive independente de voința sa [a se vedea, prin analogie, în ceea ce privește articolul 47 alineatul (4) din Regulamentul nr. 3665/87, hotărârea din 21 ianuarie 1999, Germania/Comisia, C-54/95, Rec., p. I-35, punctul 148].

47 Astfel, dacă a fost formulată o cerere de achitare a restituirii la export în temeiul articolului 47 alineatul (1) din Regulamentul nr. 3665/87 și dacă, din motive independente de voința exportatorului, documentul național de export care dovedește că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal al Comunității nu poate fi prezentat, autoritatea națională competentă în materie de restituiri la export are obligația, potrivit obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 3665/87, să ia în considerare din oficiu mijloacele de probă echivalente, precum și cereri de echivalare formulate în mod implicit.

48 Aceste mijloace de probă care, astfel cum se prevede la articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87, pot include atât documentul de transport, cât și documentul de import dintr-un stat terț, invocate de Bonn Fleisch în acțiunea principală, trebuie totuși să fie tot atât de satisfăcătoare din punctul de vedere al controlului efectuat în conformitate cu normele prevăzute de dreptul național, cu condiția ca aceste norme să respecte sfera de aplicare și eficacitatea dreptului comunitar [a se vedea în acest sens, în ceea ce privește Regulamentul (CE) nr. 1222/94 al Comisiei din 30 mai 1994 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de acordare a restituirilor la export pentru anumite produse agricole exportate sub formă de mărfuri neincluse în anexa II la Tratat și a criteriilor de stabilire a valorii acestor restituiri (JO L 136, p. 5), în versiunea modificată prin Regulamentul (CE) nr. 229/96 al Comisiei din 7 februarie 1996 (JO L 30, p. 24), hotărârea din 9 noiembrie 2006, Heinrich Schulze, C-120/05, Rec., p. I-10717, punctul 26].

49 De asemenea, se cuvine a aminti că, în general, potrivit articolului 47 alineatul (2) din Regulamentul nr. 3665/87, aceste mijloace de probă echivalente, ca orice alt element constitutiv al dosarului alcătuit pentru obținerea achitării restituirii sau pentru eliberarea garanției, trebuie depuse, cu excepția cazurilor de forță majoră, în decurs de 12 luni de la data acceptării declarației de export.

50 Cu toate acestea, în cazul în care, pentru depășirea termenului de prezentare a mijloacelor de probă echivalente, se pot face responsabile autoritățile naționale competente, documentul național care dovedește ieșirea produselor de pe teritoriul vamal al Comunității fiind pierdut sau dispărând din culpa acestora, autoritățile nu mai pot opune nerespectarea termenului de 12 luni exportatorului care a acționat cu deplin profesionalism.

51 În aceste condiții, se cuvine să se răspundă întrebărilor preliminare că articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 nu se aplică exportului direct de produse.

Cu toate acestea, dacă, în urma unor împrejurări independente de voința exportatorului, documentul național de export care dovedește că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal al Comunității nu poate fi prezentat, autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export are obligația, potrivit obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 3665/87, de a lua în considerare din oficiu mijloacele de probă echivalente, precum și cererile de echivalare formulate implicit. Este însă necesar ca aceste mijloace de probă să fie tot atât de satisfăcătoare din punctul de vedere al controlului efectuat în conformitate cu normele prevăzute de dreptul național, cu condiția ca aceste norme să respecte sfera de aplicare și eficacitatea dreptului comunitar.

Dacă pentru depășirea termenului de prezentare a mijloacelor de probă echivalente se pot face responsabile autoritățile naționale competente, acestea nu pot să opună nerespectarea termenului de 12 luni prevăzut la articolul 47 alineatul (2) din Regulamentul nr. 3665/87 exportatorului care a acționat cu deplin profesionalism.

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 47 alineatul (3) din Regulamentul (CEE) nr. 3665/87 al Comisiei din 27 noiembrie 1987 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de

restituiri la export pentru produsele agricole, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2955/94 al Comisiei din 5 decembrie 1994, nu se aplică exportului direct de produse.

Cu toate acestea, dacă, în urma unor împrejurări independente de voința exportatorului, documentul național de export care dovedește că produsele în cauză au părăsit teritoriul vamal al Comunității nu poate fi prezentat, autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export are obligația, potrivit obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 3665/87, de a lua în considerare din oficiu mijloacele de probă echivalente, precum și cererile de echivalare formulate implicit. Este însă necesar ca aceste mijloace de probă să fie tot atât de satisfăcătoare din punctul de vedere al controlului efectuat în conformitate cu normele prevăzute de dreptul național, cu condiția ca aceste norme să respecte sfera de aplicare și eficacitatea dreptului comunitar.

Dacă pentru depășirea termenului de prezentare a mijloacelor de probă echivalente se pot face responsabile autoritățile naționale competente, acestea nu pot să opună nerespectarea termenului de 12 luni prevăzut la articolul 47 alineatul (2) din Regulamentul nr. 3665/87 exportatorului care a acționat cu deplin profesionalism.

Semnături